

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 900530/1

בבית הדין הרבני האזורי נתניה

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא-אב"ד, הרב אברהם מייזלס, הרב רפאל י' בן שמעון

המערער/ת: פלוני/ת (ע"י ב"כ עו"ד א.)

נגד

המשיב/ה: פלוני/ת (ע"י ב"כ עו"ד ה.)

הנדון: תלונות שווא במשטרה כעילה לחיוב גט

פסק דין

בפני ביה"ד מונחת תביעתו של הבעל לגירושין ובכרוך לה כל שאר התביעות הנובעות מן הגירושין. מנגד קיימת תביעתה של האשה לשלום בית. ב"כ הצדדים הגישו סיכומים.

עיקרי העובדות הנחוצות:

א. הצדדים נישאו כדמו"י ביום 13/5/2004.

ב. לצדדים 3 ילדים קטינים משותפים.

ג. הבעל הגיש תביעת גירושין כרוכה ביום 25/6/12.

ד. האשה עתרה בתביעה לשלום בית ביום 7/2/13.

ה. הצדדים פרודים קרוב ל- 3 שנים.

תמצית תביעת הבעל לגירושין כפי שעולה מכתב התביעה ומהסיכומים:

א. הבעל מתאר מערכת יחסים עכורה בין הצדדים שהתפתחה כשנתיים לאחר הנישואין. לדבריו האשה ניסתה להשתלט על חייו, שיעבדה אותו לבית ומנעה ממנו לנהל את עסקיו. הוא חש שבהתנהגותה היא רומסת אותו.

ב. האשה ייצרה פרובוקציות שהלכו והסלימו עם הזמן, וכללו אלימות מילולית קשה ואף אלימות פיזית של האשה כלפי הבעל.

ג. מיד לאחר הדין הראשון בתביעת הגירושין של הבעל הגישה האשה תלונת שווא במשטרה, לפיה הבעל כלא אותה במכולה המשמשת לו כמשרד. הבעל נעצר והורחק מהבית השייך להוריו. האשה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המשיכה והגישה תלויות למשטרה כנגד הבעל, ושוב הורחק הבעל מביתו ומילדיו, וכך מעסקיו, וכך נמנעה ממנו פרנסתו.

- ד. התנהגותה הבלתי נסבלת של האשה גרמה לבעל למאוס בה ובחיי הנישואין עמה.
- ה. האשה מעולם לא פנתה אל הבעל בבקשה לשלום בית ולא ביקשה ממנו שישובו לחיות יחד.
- ו. עקב התלויות התכופות שהוגשו למשטרה ע"י האשה, הורחק הבעל מביתו, והבעל אינו מתגורר בביתו מחודש ספטמבר 2012.

תמצית תביעת האשה לשלום בית כפי שעולה מכתב התביעה והסיכומים:

- א. האשה אוהבת את בעלה, חפצה לשמור על התא המשפחתי ולהמשיך בחיים המשותפים ותעשה כל מה שנדרש בכדי שישכון שלום בבית.
- ב. האשה סבורה כי הצדדים הגיעו למשבר עמוק ביחסים, ומבקשת מביה"ד כי יעיר את הבעל מתרדמתו ויורה לו לשוב לשלום בית.
- ג. האשה מקווה כי הבעל יתעשת, יבין את הפגיעה בתא המשפחתי בכלל ובקטינים בפרט.
- ד. האשה מוכנה לעשות הכל על מנת לנסות ולפתור כל בעיה הקיימת בחיי הנישואין, לפנות לייעוץ או כל סיוע מקצועי.
- ה. הצדדים מוסיפים לקיים יחסי אישות, מרבים בבילויים משפחתיים בסופי שבוע ברחבי הארץ, ויתר מכך הצדדים בילו וחגגו את יום הולדתו של הבעל שחל ביום 26/10/13 בקיום סוף שבוע רומנטי בים המלח.
- ו. אין ספק כי האשה אוהבת בכל מאודה את בעלה ורוצה בקרבתו.

מבוא לפסק הדין:

פסק דין זה יתייחס לתביעת הגירושין של הבעל ולתביעת שלום בית של האשה, ומתוך כך יינתנו החלטות בשאר התביעות.

על מנת שיתקבל הרקע המתאים לצורך מתן פסק דין, יקדים ביה"ד ויצטט מתוך החלטה שניתנה בתיק זה בתאריך 9/8/15:

"ראשית דבר ביה"ד חייב לציין, תיק זה הוא מהתיקים המתישים ביותר את ביה"ד, והוקדש לו זמן שיפוטי רב. הסיבה לכך כפי שכתבו שירותי הרווחה מתאריך 4/8/15 שלא ניתן להגיע להסכמות בין הצדדים בשום נושא, זו גם הסיבה שהצדדים הופנו לתחנת הטיפול ב[ח'] לתיאום הורי, כאשר הבעל כבר פנה, ואילו האשה (כדרכה) מתעלמת מהחלטת ביה"ד.

תיק זה מתנהל בביה"ד 3 שנים התקיימו בו מספר דיונים כולל דיוני הוכחות. כמו כן התקיימה שיחת לשכה ארוכה עם הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק זה גדוש בבקשות שחלקם הגדול נובע כאמור מאי יכולת מוחלטת של הצדדים להידבר ביניהם אפילו בנושאים פשוטים ביותר כמו תיאום בעניין הסדרי ראייה. לפיכך הצדדים הפכו את ביה"ד לבורר בכל סכסוך שביניהם (שזהו כמובן מצב בלתי נסבל). ואף שירותי הרווחה כבר נואשו מהתערבות (למרות שביה"ד העניק להם סמכות וביקש את התערבותם) במריבות שבין הצדדים כפי שהם כותבים בעדכון האחרון מתאריך 4/8/15.

א. כאמור, בפני ביה"ד התנהלו דיונים רבים יחסית בתביעת הגירושין של הבעל, ביניהם דיוני הוכחות בהם העידו עדים מטעמו של הבעל. נוסף לדיונים, התקיימה שיחת לשכה בין הצדדים (ללא באי כוחם) בנוכחות אחד מדייני ההרכב, במטרה לנסות ולהביא את האשה להסכמה לגירושין.

עקב כך הצטבר חומר רב במהלך השנים שהתיק מתנהל בביה"ד. כמות החומר נובעת מהיחסים המתוחים השוררים בין הצדדים שגורמים לחיכוכים בלתי פוסקים שהולכים ומחריפים, וגורמים להגשת תלונות הדדיות לביה"ד.

הסובלים והניזוקים העיקריים הם ילדי הצדדים. הפרת הסדרי ראייה ע"י הצדדים (ובעיקר ע"י האם) היא הגורם העיקרי להגשת בקשות לביה"ד. לא די שהילדים סובלים ממערכת היחסים העכורה שבין ההורים, הם משמשים גם ככלי בידי ההורים כדי להציק זה לזה.

ב. נוסף לענייני הילדים עומד נושא הרכוש. הצדדים גרים בנפרד כבר זמן רב ויחד עם זה מנהלים מלחמות בכל הנושאים הקשורים להליך הגירושין. ביה"ד נדרש להתערב באופן תכוף ע"י מתן החלטות ביניים, כדי למנוע קביעת עובדות בטרם ניתן פסק דין בעניין הרכוש.

ג. היות והמסקנה בתביעות אלו ברורה מאד, ביה"ד אינו רואה צורך להרבות בציטוטים מתוך הפרוטוקולים, אלא להתמקד בבעיות היסוד הקיימות כיום בין הצדדים.

ד. בדיון הראשון בתאריך 5/9/12 פונה ביה"ד לבעל:

"ביה"ד: אתה הגשת תביעת גירושין תאמר לנו מה הן עילותיך לגירושין

בעל: הנפש שלי קשה ממסגרת נישואין אלו.

ביה"ד לאישה: את רוצה להתגרש?

אישה: נאלצת להתגרש."

ובהמשך ב"כ האשה עו"ד [ב.] אומר לביה"ד:

"ב"כ אישה: צריך צו לתסקיר לגבי הסדרי ראייה במועצת [ע.]. הילדים חווים צעקות ובלגנים וצריך להפריד בין הניצים. לדעתנו קודם כל שיתגרשו ואחר כך יידונו שאר העניינים."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בהתאם לרוח הדברים שהתנהלה בדיון קבע ביה"ד:

"א. ביה"ד מאפשר לצדדים לנהל מו"מ ביניהם לצורך הגעה להסכם גירושין.

.....

ד. ביה"ד מפנה את הצדדים לאקטואר [נ.] לקבל חוו"ד".

העולה מן האמור עד הלום, שפני הצדדים וכאי כוחם היו לגירושין והיה קיים רצון משותף לגבש הסכם גירושין. אילו התיק היה ממשיך להתנהל בכיוון זה ניתן היה לסיימו לפני זמן רב.

יחד עם זאת, חשוב לציין שגם במהלך תקופה זו לצד ההסכמה להתגרש המשיכה האשה להגיש תלונות קשות למשטרה כנגד הבעל. בין היתר התלוננה שהבעל כלא אותה בתוך מכולה. בעקבות תלונה זו הבעל הורחק מהבית השייך להוריו. לקראת סיומו של צו ההרחקה, שבה האשה והגישה תלונות למשטרה כנגד הבעל כדי לחדש את הרחקתו. כפי הנראה מהחומר שבתיק, האשה ניצלה תכופות אמצעי זה של הגשת תלונות למשטרה כנגד הבעל. הבעל הגיב והגיש גם הוא תלונות כנגד האשה.

ה. בהמשך השתלשלות העניינים חל מפנה בצד של האשה. ב"כ הנתבעת ביקש להשתחרר מייצוגה ובהודעתו הוא מנמק את בקשתו: "עקב אי שיתוף פעולה מצד הנתבעת".

דומה שב"כ הנתבעת ניסה להוביל את מרשתו לגירושין מתוך ראייה כוללת שהדבר יהיה לטובת שני הצדדים. לעומתו הנתבעת חזרה בה ממהלך זה, כנראה משיקולים אישיים.

עם כניסתה של מייצגת חדשה לייצג את הנתבעת, עשתה האשה 'מהפך אסטרטגי' בהתנהלות המשפטית מול הבעל והגישה תביעה לשלום בית.

ביום הגשת התביעה לשלום בית, 7/2/13, התקיים דיון בו הודיעה ב"כ האשה:

"אתמול קיבלנו את הייצוג בתיק זה, האשה רוצה לאחר 10 שנות נישואין שלום

בית. מבקשת להפנות את הזוג ליחידת הסיוע ומניעת אלימות במשפחה.

ביה"ד: למה בדיון הקודם האישה לא הזכירה ואף לא במילה אחת את נושא

שלום הבית".

ו. תביעת שלום הבית החדשה אילצה את ביה"ד לקיים דיונים נוספים שכאמור כללו דיוני הוכחות להוכחת תביעת הגירושין של הבעל.

ז. דומה שתביעת האשה לשלום בית הייתה טקטית בלבד. גם התנהלותה של האשה במהלך קביעת מועדי

דיון ע"י ביה"ד עוררה תמיהות. בהחלטה מפורטת מיום 12/6/13 האריך ביה"ד בתיאור תעלוליה של

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האשה. תמוה במיוחד שב"כ האשה לא עשתה כל מאמץ למנוע התנהלות נלוזה זו ואף שיתפה פעולה עמה.

ח. לבקשת הבעל נקבע דיון ליום 20/5/13. הדיון נקבע כדיון הוכחות לבידור תביעת הגירושין ובכלל זה הבאת עדים וראיות. לדיון הופיעה ב"כ האשה ללא האשה.

ביה"ד החליט לקיים את הדיון ללא נוכחות האשה ולמרות התנגדותה של ב"כ האשה וכפי שביה"ד אמר לב"כ האשה:

"בתקנה נ"ח כתוב שאם בעל דין לא הופיע לדיון, יחליט ביה"ד לפי נסיבות העניין, אם לקיים דיון אם לאו. במקרה זה החלטנו לקיים את הדיון".

הופיע העד ג.ש. אשר גר בשכנות לבני הזוג.

"ב"כ הבעל: היו אירועים שהיית נוכח עם מי מהצדדים או עם שניהם ביחד?

העד: לכל זה אני נשאבתי, ר. הוא חבר ילדות ופתאום אני מוצא את עצמי מוציא אותו בערבות מהמשטרה. אחרי הפעם הראשונה ששחררתי אותו, ניגשתי אליה ואמרתי לה שתחדל מכך. היא מקללת את ר. אפילו בנוכחותי.

ביה"ד: מתי התחיל המשבר ביניהם?

העד: בשנתיים האחרונות, אני למעשה מעורב מהתלונה הראשונה במשטרה. הייתי עד לפרובוקציה מצידה ושימשתי כחוצץ בין שניהם, החוצפה היתה שאני מפריד ומשמש חומה ביניהם והיא מתקשרת למשטרה ואומרת ש-ר. ואני מרביצים לה, וכל זה מצולם".

הבעל וב"כ מציינים לביה"ד סרטון המתעד את האירוע הנ"ל בעדותו של העד מתאריך 31/3/13.

"ב"כ הבעל: היו עוד אירועים כאלה שלא צולמו?

העד: כן, היא התחילה לאיים עלי ולא הרגשתי נוח עם זה. היא באה אלי לפני שהלכתי להעיד בביהמ"ש בפ"ת ואיימה שאם אלך להעיד "אתה תסתבך איתי". או שלפני העדות בביה"ד אמרה לי שאם אבוא להעיד היא תתבע אותי על עדות שקר.

בעבר ניסיתי לשכנע אותה לבטל את התלונה במשטרה ובתגובה היא אמרה לי אני אעשה לו חיים קשים הוא עוד ילמד, בתגובה אמרתי לה שאני פה ואעזור בתקשורת ובקשר בשביל הילדים.

ב"כ הבעל: האם היית חשוף להתנהגות של ל. כלפי ר.?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

העד: פעם ראשונה שאני רואה את ר. בוכה ככה על המרפסת שלי הוא סיפר לי שהיא זרקה עליו נעליים מול הילדים שלהם.

אני יכול להבין מריבות בין בני זוג אבל צריך שיהיה בסיס לדיבור ולא על צעקות. הבית שלהם התנהל על בסיס צעקות. אני יודע ש-ר. ניסה הכל בשביל הילדים.

ביה"ד: למה אתה חושב שהאישה יוצרת פרובוקציות?

העד: היא רוצה למרר לו את החיים כל פעם היא עסוקה בלמצוא שטיק חדש איך להתלונן עליו במשטרה.

ביה"ד: לפי מה שראית, בתור צופה מהצד, מה אתה חושב?

העד: שלצערי הזוגיות הזאת נגמרה, ולטובת הילדים כדאי שזה יגמר כאן ועכשיו, קודם טובת הילדים ואני אתן דוגמא אם הילדה שלהם מקבלת מתנה עטופה ככה בסרט יפה והיא זורקת את המתנה זה אומר שהילדה במשבר שאפילו מתנה לא מעניינת אותה. הילדים לא במקום טוב אם רואים כל פעם ניידות סביב הבית שלהם.

ביה"ד: שאלת את האישה מה היא רוצה?

העד: לא פעם ולא פעמיים היא אמרה לי שהיא רוצה להתגרש אבל נראה שהרצון שלה שהוא ישלם שהוא יעשה ושהוא יביא.

.....

העד: אני שוב חוזר לעניין של הילדים לפי דעתי ילד לא צריך לראות כמות כזאת של אירועים שתבינו יש לו איזה 18-19 תלונות במשטרה זה לא נורמלי שהילדים יספגו כמות כזאת של אירועים בזמן כזה."

במסגרת דיון הוכחות הופיעו עדים נוספים מטעם הבעל, אך ביה"ד לא רואה צורך לצטט את כל העדויות, כי כאמור ביה"ד לא מעוניין להאריך בפסק דין זה מעבר למה שנחוץ.

ט. ביום 29/4/15 הגישה האשה וב"כ בקשה לקביעת מועד דיון. האשה טענה שהתיקים המתנהלים בביהמ"ש בין הצדדים מצויים בשלבי סיום ומכיוון שהבעל עומד על תביעתו להתגרש, האשה נאלצת לקבל בעל כורחה את תביעת הבעל לגירושין, תוך שהיא שומרת לעצמה את הזכות להגשת תביעת כתובה, ולכן מתייתר הצורך במתן פסק דין.

ביה"ד הוציא מיד החלטה בה הוא כותב:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"ביה"ד מברך על הסכמתה הבלתי נמנעת של האשה להתגרש, ובכך מתייתר פסק הדין שעמד לצאת תוך פרק זמן קצר".

בעקבות כך, ביום 11/8/15 הוציא ביה"ד החלטה, ובסעיף ז' להחלטתו נכתב:

"ביה"ד קובע מועד לסידור גט ליום כ"ג אלול תשע"ה (7/9/15)...."

אלא שמאור מהר התברר שהשמחה היתה מוקדמת והאשה כדרכה מהתלת בביה"ד. ביום 17/8/15 הודיעה האשה לביה"ד בתאריך:

".... כב' ביה"ד הורה בהחלטתו כי הצדדים יתייצבו לסידור גט ביום 7/9/15

כאשר יובהר כי אין האשה מוכנה ליתן גיטה עד להגעת הצדדים להסדר הרכושי בעניינם".

על כך מגיב ביה"ד בהחלטתו מתאריך 20/8/15:

א. לאור הודעת האשה וב"כ מתאריך 29/4/15 כי האשה מסכימה לתביעת

הגירושין של הבעל ולכן מתייתר פסק הדין, מתרה ביה"ד באשה שאם

לא תופיע למועד סידור הגט כפי שנקבע בתאריך 7/9/15, היא תישא בכל

התוצאות הנובעות מכך, כולל הוצאות לדוגמא.

ב. נושא הרכוש אינו יכול להוות סיבה או תירוץ לעכב את הגט, היות ונושא

חישוב הזכויות והחובות נמצא בידי אקטואר. בעניין תביעת המיטלטלין

כבר ניתנו החלטות, וכן בנושא הכתובה כבר קבע ביה"ד שהנושא ידון

לאחר מתן הגט עם פתיחת תיק מתאים".

י. הצדדים וב"כ הופיעו לדיון שכאמור נועד לסידור גט. עם תחילתו של הדיון פנה ביה"ד לצדדים בשאלה

האם הם מוכנים להתגרש. הבעל השיב בחיוב והאשה כצפוי השיבה כפי שמצוטט בפרוטוקול מתאריך

7/9/15:

"ביה"ד: אתה מוכן להתגרש?

הבעל: כן.

האשה: לא כרגע.

ביה"ד: למה?

האשה: כל עניין רכושי קודם. קודם נגיש רשימה של המיטלטלין.

ביה"ד: הרשימות כבר הוגשו.

האשה: אני רוצה לסדר כל העניינים בינינו לפני הגט.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: זו לא סיבה לעכב גט, ביה"ד ימנה כונס נכסים על המיטלטלין. ביה"ד בזבז הרבה זמן שיפוטי על הכיריים ועל המאוורר, ביה"ד אינו מוכן להמשיך ולזבזב זמן מיותר.

למרות סירובה הבוטה ואף מקומם של האשה לסידור גט, ניסה ביה"ד במהלך הדיון ללכת לקראת האשה כדי שתתרצה לסידור גט והציע לה:

"ביה"ד: במידה ויסודר גט היום וימונה כונס חיצוני לעניין המיטלטלין, ביה"ד ישקול לבטל את ההחלטה בדבר תשלום הקנס."

המדובר בקנס מצטבר שביה"ד הטיל על האשה בגין אי השבת חפצים שכאמור לקחה האשה מהתכולה המשותפת של הצדדים מהדירה בה הם התגוררו והוציאה אותם לבית הוריה. ביה"ד קטע את הדיון וביקש מהצדדים וב"כ לצאת להפסקה, מתוך תקווה שב"כ האשה תסביר לאשה באווירה יותר נוחה שמבחינתה כדאי לה לסיים את כל ההליך הארוך והמתיש, כאשר גם מציעים לה תנאים נוחים לסימו.

אלא שגם לאחר שחזרו הצדדים וב"כ לאולם הדיונים, כדי שהצעת ביה"ד הנ"ל תהיה ברורה לאשה, חוזרת ושואלת ב"כ האשה:

"ב"כ האשה: על פי החלטת ביה"ד האישה מחויבת בכל יום ב-300 ש"ח, שאלתנו האם ביה"ד יבטל את ההחלטה רטרואקטיבית?

ביה"ד: ביה"ד ישקול בחיוב את בקשתם. ביה"ד רוצה לסיים את התיק הזה שנמשך ומתעכב ומוגשות בקשות על גבי בקשות ללא כל הצדקה."

גם ב"כ הבעל הביעה נכונות שביה"ד יבטל את הקנס למרות שהאשה טרם השיבה את החפצים שלקחה מהתכולה המשותפת:

"ב"כ הבעל: אני גם מסכימה שיבוטל הקנס של 300 ש"ח ליום. בתנאי שהאישה תשתף פעולה עם האקטואר ועם כונס הנכסים."

ואחרי כל זה האשה מצהירה בנחרצות בסיום הדיון:

"האשה: היום אין גט."

לביה"ד לא נותרה ברירה אלא לסיים את הדיון ולקבוע:

"ביה"ד: האישה מכריחה את ביה"ד לנקוט צעדים דרסטיים, וביה"ד יבצע אותם היות והאישה מעכבת את הגט ללא כל סיבה ומי שסובל מזה בעיקר אלה הם הילדים."

סיכום המצב בתמצית: מאבק קשה עם אלמנטים מובהקים של אלימות שמתנהל בין בני הזוג מספר שנים, במיוחד אגרסיבי מצד האשה, כאשר בתווך מצויים הילדים שנפגעים באופן קשה מאוד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דין והכרעה:

(א) ניתן להתחיל מסופו של המבוא. כפי שצויין, כיום המצב הוא שגם האשה מעוניינת בגירושין באופן מוצהר, אלא שהיא איננה מוכנה לקבל את גיטה כל עוד לא יסודר הנושא הרכושי. אם כן ניתן להחיל על הצדדים את הדין הידוע של רבינו ירוחם ולפיו כאשר שני הצדדים מורדים זה בזה, דהיינו ששניהם אינם רוצים זה את זה, אלא שאחד הצדדים מעכב את הגט, מחייבים אותו לקבל גט. בכך ניתן היה לסיים את פסק-הדין. ברם, לדעת ביה"ד חיוב האשה לקבל את גיטה מתחיל כבר מראשית הליך התביעה לגירושין שהגיש הבעל. כפי העולה מכתב התביעה שהגיש הבעל, היתה אלימות קשה מצד האשה כלפיו: אלימות מילולית ואף אלימות פיזית. הדברים הוזכרו ע"י העדים שהעידו בפני ביה"ד, ולא הוכחו ע"י האשה בשום שלב, אף לא בתביעה לשלום בית (רק כתבה שהיתה גם אלימות מצד הבעל). האלימות התפתחה והסלימה עם הגשת תביעת הגירושין של הבעל, והתבטאה בכך שהאשה התחילה להגיש תלונות למשטרה כנגד הבעל ולגרום להרחקתו(כפי הנראה מהחומר שבתיק אף אחת מהתלונות לא הבשילה לכדי אישום פלילי כנגד הבעל). כמובן שגם הבעל לא טמן ידו והגיש בתגובה תלונות למשטרה נגד האשה. בהמשך יתייחס ביה"ד בהרחבה לשימוש באמצעי של הגשת תלונות למשטרה.

(ב) אמנם אלימות מילולית פירושה קללות והשפלות, אולם אלימות פיזית אינה חייבת להתבטא באופן שהאחד מרביץ לשני, אלא גם בהשחתת חפציו האישיים של הבעל ע"י האשה, כמו לקחת את נעליו החדשות ולחתוך אותם בסכין או לשבור את מגבי הרכב של הבעל, זו אלימות פיזית.

(ג) עם הגשת תביעת הגירושין והפירוד שהחל להתפתח בין הצדדים, החלו גם מאבקים קשים בנושא קיום הסדרי הראיה של ההורים עם הילדים שהתבטאו בהפרות בלתי פוסקות של הסדרי הראיה. אך ביה"ד מעדיף להתמקד בפסק הדין באלמנט של הגשת תלונות למשטרה שהחלה בהם האשה ואם לא כולם, בוודאי רובם היו תלונות שווא.

עניין התלונות היה הגורם המאיץ בהסלמת היחסים שבין הצדדים, למרות שהחל רק עם תחילת הליך תביעת הגירושין. אין ספק שהשימוש השיטתי בהגשת תלונות למשטרה (בפרט ע"י האשה), הביאה לסופיות החיים המשותפים של בני הזוג, ואם היה סיכוי כלשהו לשלום בית שלכאורה חפצה בו האשה, הרי שהיא קברה אותו באמצעות הגשת תלונות.

(ד) התופעה של הגשת תלונות שווא במשטרה מנוצלת היום כשימוש שיטתי במאבקי גירושין. הגשת תלונה כזו בתחילתו של הליך "מזכה" בעליונות בתחילת המאבק. תחילה זו עליונות מוראלית ובהמשך היא עשויה להביא לתוצאות מעשיות לטובת הצד המתלונן - זכייה במשמורת זמנית וכדו'.

אין צורך להאריך כמה השפלה טמונה בעצם הוצאת אחד מבני הזוג מביתו כאשר הוא מלווה בשוטרים ובפרט אם זה נעשה בפרהסיה לעיני שכניו ואנשים נוספים הנמצאים בסביבה כאשר הוא מוכנס לניידת המשטרה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פעמים שבתום החקירה במשטרה האדם נעצר ולו לזמן קצר. אין צורך להכביר במילים אודות החוויה מפוקפקת של השהות בתא מעצר בפרט לאדם נורמטיבי.

בתום החקירה, גם אם לא מתבצע מעצר, על פי רוב האדם שנעצר מורחק מביתו לכמה ימים.

(ה) זהו כאמור לעיל באריכות המצב העובדתי בנדון שבפנינו כפי שעולה מהחומר הרב המצוי בתיק הצדדים. האשה הגישה למשטרה תלונות תכופות כנגד הבעל, וכפי הנראה לפחות בחלק המדובר היה בתלונות שווא. מחמת אותן תלונות נעצר הבעל. בהמשך הגישה האשה בקשה לצו הגנה שבסופו הורחק הבעל מהבית בו התגוררו הצדדים, ולמרכה האבסורד הבעל נאלץ לעזוב את בית המגורים שהוא בבעלות הוריו.

לאחר שהבנו את התמצית העובדתית בתיק זה, הרי שקיימות כאן מספר עילות הלכתיות לחיוב בגט:

א. אשה רעה.

ב. עוברת על דת.

ג. מורדת.

ד. מוציאה שם רע על בעלה.

ה. אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת.

אשה רעה – עוברת על דת:

מקור הדין של אשה רעה נמצא במסכת יבמות (דף ס"ג, ב): "אמר רבא אשה רעה מצוה לגרשה". וכך נפסק בשולחן ערוך (אבן העזר סימן קי"ט סעיף ד'): אשה רעה בדעותיה... מצוה לגרשה".

פירוש המושג "רעה בדעותיה", היינו בתכונותיה כפי שכותב הרמב"ם (הלכות דעות א, א): "דעות הרבה יש לכל אחד ואחד מבני אדם... יש אדם שהוא בעל חמה כועס תמיד". דברי הרמב"ם מתבססים על האמור במשנה במסכת אבות (ה', י"א): "ארבע מדות בדעות: נוח לכעוס ונוח לרצות". מפורש אם כן שדעות רעות היינו מידות רעות. לכן כותב המאירי שם בגמרא יבמות: "לעולם יזהר אדם בנישואיו לבדוק אחר האשה במידותיה אם קפדנית ורגזנית אם נוחה ושלמנית, שאין לך דבר מר בעולם יותר מאשה רעה".

הגמרא שם ביבמות מביאה דוגמאות להמחשה כיצד מתנהגת אשה רעה, וכך לשון הגמרא: "היכי דמי אשה רעה, אמר אביי מקשטא ליה תכא ומקשטא ליה פומא".

פירוש דברי אביי לפי הסברו של רש"י: "האשה מקשטת לבעלה את השולחן לאכילה ותוך כדי גם מקללת ומגדפת אותו עד זמן הסעודה כדי לצערו". כלומר, האשה עורכת לבעלה שולחן מפואר לסעודה ובתוך כדי העריכה היא מקללת את בעלה, זו אשה רעה. דומה הדבר לאשה המגישה לבעלה עוגת קצפת שמעורב בה פלפל חריף.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"רבא אמר מקשטא ליה תכא ומהדרה ליה גבה". פירש רש"י: "האשה מקשטת לבעלה את שולחנא לאכילה, וכשמגיע זמן הסעודה מראה לו את גבה, שאינה אוכלת עמו כדי לצערו".

כלומר, האשה עורכת לבעלה שולחן לסעודה, אבל היא אינה יושבת לאכול עמו בשעת הסעודה מתוך כוונה לצערו. לכאורה מהי הנפקותא המעשית בין פירושו של אביי לפירושו של רבא כיצד מתנהגת אשה רעה, כך או כך מדובר באשה שכל כוונתה לצער ולהשפיל את בעלה. הסבר לדבר מצאנו בספר ערוך לנר (לרבי יעקב עטלינגר) על מסכת יבמות, לאביי היא מחרפת ומקללת את בעלה בקול, ולרבא היא מציקה לבעלה בשתיקה. לדברי הערוך לנר הנפקא מינה המעשית בין הפירושים היא, האם 'אשה רעה מצוה לגרשה' זה רק כאשר היא נוקטת באלימות מילולית כדברי אביי, או אפילו אלימות בשתיקה מגונה.

בהסבר מהותה של אשה רעה שלגביה נאמר שמצוה לגרשה, כבר כתבנו באריכות בפסק דין בתיק 849163/1, אדרי נ' אדרי (לא פורסם).

על כל פנים, לפי כל הפירושים אין מדובר באירוע חד-פעמי, אלא בדפוס התנהגות קבוע או לפחות תדיר מאוד של האשה כלפי בעלה. [לכן בגמרא במסכת עירובין (מ"א, ב.) מובא: "שלשה אינם רואין פני גיהנם.... ויש אומרים אשה רעה". כלומר, אחד מאותם אנשים שניצולים מן הגיהנם זה מי שיש לו אשה רעה בתוך ביתו, שמאחר וכל ימיו הוא שרוי בצער ממנה אין לו זמן לעשות חטאים, ולכן אינו רואה פני גיהנם (יעוין בפירוש פרשת מרדכי על עין יעקב)].

מצאנו בהלכה סוג נוסף של אשה המתנהגת כלפי בעלה בצורה משפילה: המקללת את בעלה. מקור הדין הוא במשנה כתובות (ע"ב, א.):

"ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת משה ויהודית.... ואיזוהי דת יהודית.... אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו".

פירוש המשנה: מדובר באשה המקללת הורי בעלה בפני בעלה. גם זה סוג של השפלה לגביו קובעת המשנה שהאשה מפסידה כתובתה וחייבת לקבל גט ללא כתובה, היות ואשה כזו מוגדרת כעוברת על דת יהודית.

ההלכה של אשה המקללת נפסקה בשולחן ערוך (אבן העזר סימן קט"ו סעיף ד'). לכאורה שני המקרים: אשה רעה ואשה מקללת זהים. בשניהם כוונת האשה למרר את חיי הבעל ולהשפילו. נשאלת השאלה, מדוע כל הלכה היא סוגיא בפני עצמה ויש אף הבדלי דינים: בניגוד לעוברת על דת הנ"ל, אשה רעה אמנם מצוה לגרשה, אבל היא איננה מפסידה כתובתה, וכך נאמר בסוגיית הגמרא שם ביבמות:

"הנני מביא רעה אשר לא יוכלו לצאת ממנה (ירמיהו, י"א, י"א). אמר רב נחמן... זו אשה רעה וכתובתה מרובה".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכן רבא שם בגמרא אומר:

“אמר רבא אשה רעה מצוה לגרשה דכתיב גרש לך ויצא מדון וישבות דין וקלון.

ואמר רבא אשה רעה שכתובתה מרובה צרתה בצדה”.

בנוסף, הדין של אשה המקללת נגזר מהלכה כללית של אשה העוברת על דת משה ויהודית, כמו מקרים נוספים שמנויים שם במשנה שכולם מוגדרים בהלכה הכללית של אשה העוברת על דת משה ויהודית, ואילו דין אשה רעה קובע מקום לעצמו. זה מחייב אותנו למצוא מהו יסוד ההבדל בין שני המקרים הללו. אשה רעה התנהגותה כלפי בעלה אינה נובעת מתוך כוונה להשפיל ולהעליב את בעלה, וממילא גם אין כוונתה לפרק את חייה המשותפים עם בעלה, אלא כל התנהגותה נובעת מאופייה הקשה, וכלשון השולחן ערוך הנ”ל שמגדיר אשה רעה “רעה בדעותיה” וכאמור בדעותיה היינו בתכונותיה.

בשים לב לדוגמאות שמביאה הגמרא הנ”ל כיצד נראית אשה רעה, וכפי המובא שם מדובר באשה שטורחת למלא את חובותיה כלפי בעלה, עורכת לו שולחן לסעודה, אלא שתוך כדי מילוי חובותיה כלפיו היא מנבלת את פיה כלפי הבעל. זו הרי התנהגות פרדוקסאלית מצידה, לא רק שהיא מבשלת לבעלה אלא אף עורכת לו שולחן יפה לסעודה ובמקביל מגדפת אותו או מתעלמת ממנו.

זו דוגמא של אשה שאינה מעוניינת לפרק את חייה המשותפים עם בעלה. יחד עם זאת אופייה הקשה והבלתי מרוסן גורם לה להשתלח בבעלה שכמובן סובל מכך מאוד.

לעומת דין אשה רעה, שונה דין אשה המקללת את בעלה (בקללות מאוד מסוימות כפי שנקטה המשנה לעיל ובגמרא שם דף ע”ב:). האשה המקללת מתכוונת להשפיל את בעלה, מתוך ידיעה שעל ידי כך בעלה יסלוד ממנה וממילא תבוא לסיומה מערכת הנישואין. לפיכך אשה המקללת נכללת בין אותם מקרים שההלכה מגדירה אותם “אשה העוברת על דת משה ויהודית”. המשותף לכל המקרים הנכללים בדין אשה עוברת על דת, שמעשיה של האשה נעשים בכוונה לפגוע בזוגיות הצדדים.

כך מוכח גם מדבריו של הרמב”ם שזהו יסוד הרעיון של אשה העוברת על דת. הרמב”ם (הלכות אישות כ”ד, י) כרך בהלכה אחת דין אשה שזינתה תחת בעלה, ודין אשה העוברת על דת משה ויהודית שמפסידות כתובה, וכך כותב הרמב”ם:

“מי שזינתה תחת בעלה אין לה כתובה לא עיקר ולא תוספת ... ולא המזנה בלבד אלא אף

העוברת על דת משה או על דת יהודית...” (עייין שם בכסף משנה שעמד על כך).

ללמדנו, כמו באשה שזינתה תחת בעלה, שזה המעשה הכי מובהק של חתירה תחת יסודות החיים המשותפים של בני הזוג, אף אשה העוברת על דת, במעשיה היא פוגעת במרקם החיים המשותפים של בעל ואשה.

[אמנם יעויין בדברי התוספות (כתובות דף נ”ד, ב. ד”ה “ולעוברת על דת”) נראה שלמדו שהעיקרון בדין

עוברת על דת שונה. בהמשך הדברים יבוארו דברי התוס’ יותר.]

וכך גם בפד”ר חלק א’ עמוד 338 כתבו (הרבנים הגר”י עדס, הגר”ש אלישיב והגר”ב זולטי זצ”ל):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

“דעיקר הטעם של עוברת על דת הוא לא משום מעשה העבירה אלא משום דבמעשיה היא גורמת להפרעה ולקלקול בחיי המשפחה התקינים בינה לבין בעלה”.

העולה מן האמור, שקיימות שתי הגדרות מהותיות של אשה רעה. יש אשה רעה בדעותיה (תכונותיה), יש אשה רעה בכוונת מעשיה. כל אחת מהן היא קטגוריה הלכתית שונה. בהמשך הדברים נרחיב עוד ביסוד חילוק זה.

מכאן ההשלכה לנידון דין. למדנו דין אשה העוברת על דת שמצווה לגרשה ומפסידה כתובתה. אם כן, אשה הטופלת אשמת שווא על בעלה באמצעות הגשת תלונה למשטרה כדי להרחיק את בעלה מהבית, קל וחומר שמצווה לגרשה. אשה העוברת על דת כגון המקללת את בעלה, יש לה איזה שהם גבולות וערכים ביחס לבעלה, לעומתה אשה שבקלות מגישה תלונות שווא כנגד בעלה, כאשר ידועות לה היטב התוצאות הקשות הנובעות מהליך זה, זו אשה הפועלת כפי שנראה לה ואיננה מתחשבת כלל ברגשות של אחרים. אשה כזו אם תחפוץ להשיג משהו, היא תעשה הכל לצורך זה ולא משנה מה יהיה המחיר שהשני ישלם בגללה. באשה העוברת על דת כפי שהסברנו באריכות המאפיין היסודי שלה שהיא במעשיה מכוונת לפגוע בחייה המשותפים עם בעלה. וודאי נכונים הדברים כשמדובר באשה המרחיקה את בעלה מהבית באמצעות המשטרה ללא כל הצדקה.

אמנם אשה רעה בכוונת מעשיה נחשבת כעוברת על דת ומצווה לגרשה, אלא שמצינו בה הלכה נוספת שנפסקה בשולחן ערוך (אבן העזר סימן קט"ו סעיף ד'):

“בכל אחת מאלו תצא בלא כתובה אם יש עדים שהתרה בה תחלה ועברה על

התראתו.”

כלומר, לאחר שהשולחן ערוך מונה שם את כל המקרים שמחמתם האשה נקראת עוברת על דת משה או יהודית, מסכם השולחן ערוך שבעוברת על דת יש צורך בהתראה. מפשטות לשון השולחן ערוך עולה, שחל על האשה דין עוברת על דת רק לאחר שהתרו בה עדים. כל עוד לא עשתה מעשה שיש בו משום עוברת על דת לאחר שהתרו בה, לא יוכל להוציאה בלא כתובה.

התראה זו נצרכת גם כדי להתיר לגרשה בעל כורחה לאחר חרם דרבינו גרשום, כמו שכתב הרמ"א:

“ואינה יכולה לעכב על ידו שלא יגרשנה, ויכול לגרשה בעל כרחה, ואין בזה

משום חרם רבינו גרשום”.

לשון אחר: כל עוד לא התרו בה לא ניתן יהיה לגרשה בעל כורחה, מדין עוברת על דת (ואפילו עם כתובתה).

בעניין טיבה של התראה זו מביא הבית שמואל (סעיף קטן י"ז) מחלוקת הפוסקים. יש דעות הסוברות שצריכים להתרות בה שאם תחזור על מעשים אלה תפסיד כתובתה. ויש דעות הסוברות שמספיק שמתרים בה שלא תחזור ותעשה מעשים אלו. לגבי מועד ההתראה נקטו גם הבית שמואל וגם החלקת מחוקק (סעיף

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

קטן ט"ז) שאין צריך להתרות בה בשעה שעושה מעשה שיש בו משום עוברת על דת, אלא גם קודם המעשה ניתן להתרות בה.

אם לא הייתה התראה, לכאורה לא יהיה אפשר לחייב את האשה בגט.

מקור דין התראה באשה העוברת על דת הוא מהגמרא במסכת סוטה דף כ"ה. שמסתפקת האם אשה העוברת על דת צריכה התראה או לא. פירש רש"י: לצד אחד האשה צריכה התראה שמא תחזור בה ממעשיה שמחמתם היא נקראת עוברת על דת, ואם תחזור בה לא תפסיד כתובתה. ולפי הצד השני אף בלא התראה מפסידה את כתובתה. עד כאן תוכן דברי הגמרא.

רבי עקיבא איגר בתשובותיו (חלק א' סימן קי"ד), וכן הנודע ביהודה (אבן העזר מהדורה קמא סימן קנ"ט) האריכו להוכיח ממהלך הסוגיא שם, שכל עיקר נדון הגמרא אם צריך התראה או לא הוא רק לעניין הפסד הכתובה, אך לעניין החיוב לגרש את אשתו שעברה על דת משה ויהודית, הדין הוא שחייב להוציאה או שמצווה להוציאה אף בלא התראה, אלא שהיא לא תפסיד את כתובתה כל עוד לא היתה התראה.

במסקנתו כותב ר' עקיבא איגר שאמנם רשאי הבעל לקיים את אשתו שעברה על דת ואין כופין אותו להוציאה, מכל מקום קיימת מצווה לגרשה אפילו בעל כרחו אפילו באופן שלא התרו בה. והוכיח דבריו מדברי התרומת הדשן (סימן רמ"ב) וכן מתשובת מהר"ם פדאוהו (סימן י"ג) שכתבו במפורש שדין התראה בעוברת על דת נצרך רק לצורך הפסד הכתובה.

העולה מן האמור, שעוברת על דת שהדין הוא שמצווה להוציאה וכן הדין שמפסידה כתובתה, אלה הם שני דינים נפרדים. שני הדינים נובעים כמובן מאותו מעשה, אולם הם אינם תלויים זה בזה.

ההבחנה בין הדינים מתיישבת היטב אם נאמר שדין הפסד הכתובה באשה העוברת על דת הוא מדין קנס (כפי שמבואר בתוספות כתובות דף נ"ד: ד"ה ולעוברת וכו'). מכיוון שמדובר בקנס לא ניתן להפעילו בלא התראה. אם הפסד הכתובה הוא מחמת מעשיה הרעים וכמו שכתב הרמב"ם שהובא לעיל, כל מקום שהדין מחייב לגרש או שמצווה לגרש את העוברת על דת, הפסד הכתובה הוא תוצאה הכרחית שמגיעה בשל הגירושין.

כאמור בתשובת רבי עקיבא איגר הנ"ל האריך להוכיח שכל דין התראה נדרש אך ורק להפסד הכתובה, ואילו לעניין הגירושין אין צורך בהתראה, והביא ראיה מדברי הרמב"ם (הל' גירושין פרק י' הלכה כ"ב):

"אשה רעה בדעותיה ושאינה צנועה כבנות ישראל הכשרות מצוה לגרשה

שנאמר גרש לך ויצא מדון".

מדברי הרמב"ם הללו הוכיח ר' עקיבא איגר שמאחר ויש מצווה לגרש את האשה אין צורך בהתראה. לפי הרמב"ם שהובא לעיל, סובר ר' עקיבא איגר שגם לדעת הרמב"ם יוכל הבעל לגרש את אשתו אם תהיה בגדר "עוברת על דת" בעל כורחה בלא התראה כדעת הרמב"ם. כך הובא משמו בפתחי תשובה (בסעיף קטן י"ד). גם הט"ז (שם סעיף קטן ט') הבין את דברי הרמב"ם שגם בלא התראה יכול לגרש את העוברת על דת ואין כאן חרם דרבינו גרשום.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

על מנת שנוכל להבין את דברי רעק"א בדעת הרמב"ם יש צורך להעמיק ברוחב דעתו.

הרמב"ם בפרק כ"ד מהלכות אישות (שנזכר לעיל) נקט לשון: "העוברת על דת משה ודת יהודית".

ואילו בפרק י' הלכה כ"ב מהלכות גירושין נקט לשון: "אשה רעה בדעותיה ושאינה צנועה כבנות ישראל מצוה לגרשה".

לכאורה אשה שמתנהגת בחוסר צניעות הרי היא נכללת בדין אשה העוברת על דת יהודית כפי שמובא במשנה בכתובות שם: "ואיזוהי דת יהודית, יוצאת וראשה פרוע וטווח בשוק ומדברת עם כל אדם".

והרמב"ם שם בהלכות אישות הוסיף עוד דוגמאות של עוברת על דת יהודית שכולן עוסקות באשה חסרת צניעות. אם כן מדוע הרמב"ם בהלכות גירושין לא כתב פשוט וקצר, "אשה רעה בדעותיה והעוברת על דת"?

כאן אנו חוזרים ליסוד בו הארכנו לעיל. קיים חילוק מהותי בין אשה העוברת על דת שכאמור היא עושה מעשים מכוונים כנגד בעלה כדי לפגוע במרקם החיים המשותפים שלה עם בעלה, ולכן הגדרתה "עוברת על דת", דהיינו "עבריינית". מה שאין כן אשה שאינה צנועה כבנות ישראל (כלשון הרמב"ם), פירושו שאין זה מעשה המכוון כנגד בעלה, אלא זוהי הנהגתה הקבועה של האשה הנובעת מתוך ערכיה האישיים שמאפיינים את השקפתה של האשה ואת אופייה. לכן הקדים הרמב"ם וכתב באותה הלכה "אשה רעה בדעותיה". כלומר במידותיה.

יוצא אם כן שהרמב"ם בעצמו הגדיר את הגורם לחוסר צניעותה של האשה שזה תוצאה מאופייה הרוחני הלקוי, ולא מתוך רצון לפגוע ביחסים עם בעלה.

לפי זה ניתן ליישב את קושיית הלחם משנה על הרמב"ם שהקשה מדוע הרמב"ם הביא מקור שמצווה לגרש אשה שאינה צנועה מפסוק בספר משלי ולא מפסוק מפורש בתורה "כי מצא בה ערות דבר" (כפי שמובא בגיטין צ', א. לגבי אשה היוצאה וראשה פרוע).

לאור החילוק האמור בין סוגי הנשים, התירוץ מאד ברור. ערוות דבר שייך לומר כאשר האשה עושה פעולות מכוונות הפוגעות בחיי הזוגיות המשותפים לה ולבעלה.

אבל כאשר חוסר הצניעות באשה נובע מערכיה הנפסדים וזהו דפוס התנהגותה היומיומי ולא משהו מכוון כלפי בעלה, לאשה כזו הולם הפסוק "גרש לך ויצא מדון וישבות דין וקלון" (משלי כ"ב, י').

לאור האמור, מאחר ודברי הרמב"ם עוסקים באשה שערכי הצניעות שלה מקולקלים ולכן מצווה לגרשה, האם יעלה על הדעת שבאשה כזו כל עוד הבעל לא התרה בה אין מצווה לגרשה, בוודאי שמצווה לגרשה.

מעתה נבין את מהלך הבנתו של הרעק"א בדעת הרמב"ם להוכיח שבעוברת על דת מצווה לגרשה בלא התראה. אם אשה שמידותיה רעות מצווה לגרשה, כל שכן אשה שעושה מעשים מכוונים כדי לפגוע

בבעלה וממילא לפגוע בחיים המשותפים שלה עמו שמצווה לגרשה ללא התראה.

לחיזוק הדברים נוסף עוד מה שכתב הפתחי תשובה שם בסעיף קטן י"א בשם תשובת שבות יעקב, וכך לשונו:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

“ואפילו נימא דכל עוברת על דת משה צריכה התראה מכל מקום משמשתו נדה שהוא דבר הידוע לכל הנשים אפילו שהיא עם הארץ גמורה... שוב אין צריכה התראה אחרת בשעת מעשה”.

כלומר, כל הדין שאשה עוברת על דת זקוקה להתראה זה רק משום שמא האשה העוברת על דת אינה מודעת לחומרת המעשה שעלול לפגוע בבעלה (הכנתו של השבות יעקב במהותה של התראה בעוברת על דת, אינה מתיישבת עם ההסבר שהבאנו לעיל מרש"י בגמ' סוטה). לכן כאשר מדובר במעשה שחומרתו ידועה לכל, אין צורך בהתראה.

כאמור ההשלכות החמורות הנובעות מהגשת תלונת סרק למשטרה ידועות לכל איש ואשה, ולכן, פעמים רבות כיום מנוצל הדבר כאמצעי איום שימושי בהליכי גירושין. איום זה מרתיע משום שכל אחד יודע היטב מה הן התוצאות הקשות של תלונה ומעצר. לפיכך פשוט הדבר שאשה הפונה למשטרה בתלונת שווא על בעלה, דינה כעוברת על דת גם ללא התראה.

לסיכום האמור עד עתה כפי שכבר קבענו לעיל, אשה שבאופן שיטתי מגישה תלונות שקריות למשטרה כנגד הבעל, שכל מטרתן להרחיק את הבעל מהבית, הרי זו אשה שכל מטרתה לפגוע בבעלה ולפרק את החיים המשותפים עמו. זו 'אשה רעה עם ההידור של עוברת על דת', שיכול הבעל לגרשה בעל כרחו ללא התראה.

מכאן אנו שבים לדברי הרמ"א אשר הובאו לעיל, שכתב בעוברת על דת שיכול לגרשה בעל כרחו ואין בזה חרם דרבינו גרשום. ממשיך שם הרמ"א וכותב:

“אשה שגזמה לבעלה שרצונה להשכיר עליו כותים להרגו אם יעשה לה דבר, מקרי עוברת על דת”.

כלומר, מדובר באשה שמאיימת על בעלה ברצח באמצעות גויים שכירי חרב, קובע הרמ"א שכאשר אשה משתמשת באיומים מסוג שכזה כלפי בעלה חל עליה דין אשה העוברת על דת. האם נוכל מזה להסיק שהוא הדין באשה המאיימת על בעלה שהיא תזמין משטרה ע"י הגשת תלונה עליו, האם גם אם כשלא הזמינה בפועל תחשב עוברת על דת. התשובה לכך מצויה במקורם של דברי הרמ"א בהגהות מיימוניות (הלכות אישות פרק כ"ד אות ד'), שכתב כדלהלן:

“ועוד אחרי שהביאה ריק אחד, רוצח על בעלה לגזמו אם יעשה לה דבר ויגזם עליו להרגו, לא גרע ממקללת יולדיו בפניו לאבא שאול, והלכתא כוותיה. כל שכן הכא דמגזמה להורגו...”

כאשר מתבוננים בפרטי המקרה המובאים בהגהות מיימוניות רואים שקיים הבדל לעומת פרטי המקרה המובאים ברמ"א. לדברי הגהות מיימוניות האשה לא רק איימה אלא כבר שכרה בפועל עבריין גוי שבא ואיים על בעלה שיהרגנו, ולדברי הרמ"א האשה רק איימה שתשכור גוי להורגו, אך בפועל עדיין לא שכרה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

את הגוי. כלומר, למרות שמקור דבריו של הרמ"א הוא הגהות מימוניות, הרמ"א הרחיק לכת וכתב שאפילו באיום גרידא לרצח נקראת האשה עוברת על דת.

על הבדל זה עמד כבר הגר"י קולייץ זצ"ל בפסק דין (המובא בשורת הדין כרך ט'). לדבריו, הרמ"א סובר שאין הבדל בדבר וגם אשה המאיימת ברציחה בלי שהביאה את הרוצח בפועל נלמדת בקל וחומר ממקללת שהיא נקראת עוברת על דת. עיין שם שהאריך והביא שהדבר שנוי במחלוקת הפוסקים.

מסתבר שכאשר מדובר על אשה שמאיימת על בעלה צריך לבדוק כל מקרה לגופו. דהיינו, מה הם הנסיבות שגרמו לאשה לאיים על בעלה, שמא היה זה מתוך כעס וקטטה. כידוע במצבים כאלה פעמים שמשתמשים באיומים מסוג זה כדי להפחיד את הצד שכנגד ולא שיש כוונה לעשות זאת בפועל.

הגר"י קולייץ הביא בעניין את תשובת הרשב"א (חלק א' סימן תקע"א) :

"מרת ארלוגה מתקוטטת על בעלה רבי יונה ומתוך הקטטה פרצה ויצאה בשוק ואמרה בקול רם לבעלה... ומתוך כך פרעה ראשה ונתגלו זרועותיה וקצת תחת זרועותיה וגם שכרה גוי אחד לילך לפני השלטון כדי לשרוף בעלה מפני זה ... ושכן דנו אותה בעוברת על דת משה ויהודית מפני שגלתה ראשה וזרועותיה".

עד כאן המקרה המובא בשאלה שנשאל הרשב"א. משיב הרשב"א:

"וכן במה שבאו לחייבה לצאת שלא בכתובה מדין עוברת על דת משה ויהודית כשפרעה ראשה וקצת זרועותיה... ועוד שבשעת הכעס היה ובשעת כעס הרי היא כשוטה ואין ה' ומצוותיו כנגדו באותה שעה כמו שאמרו בנדרים, שהכועס אפילו שכינה אין חשובה כנגדו."

יש לציין שהתייחסות הרשב"א בתשובתו למקרה המובא בשאלה היתה ביחס למעשה הפריצות של האשה ולא ביחס למה שאיימה על בעלה 'וכבר שכרה גוי שילך להלשין בפני השלטון על בעלה'. אולם מתשובתו ניתן ללמוד גם על אשה שמאיימת על בעלה, ואפילו מימשה את איומיה. יש לבחון את הרקע שגרם לאשה להגיב באופן כה אגרסיבי, כדי לקבוע האם האשה מוגדרת כעוברת על דת.

(דברי הרשב"א רמוזים ברמ"א אבן העזר שם סעיף ד', את דבריו ביאר הבית שמואל בס"ק י"א שכתב:

"ונראה דוקא בכה"ג דגלתה (זרועותיה לא במקור א.מ.) מחמת כעס או בכיוצא בזה אז אמרינן דלא עשתה מחמת פריצות אלא דוקא שרגילה לעשות כן אז לא תלינן בשום סיבה ... אבל אם מגלה את זרועותיה בלא סיבה אז אפילו לא רגילה לעשות כן הרי היא עוברת על דת יהודית..."

כלומר, אין האשה נקראת עוברת על דת יהודית כאשר מעשיה נבעו מתוך קטטה עם בעלה.)

את דברי הרשב"א סיכמו באופן מאד מדויק הרבנים הגאונים י. עדס, י.ש. אלישיב, ב' זולטי זצ"ל, (בפד"ר חלק א' עמ' 337 שחלק ממנו נזכר לעיל) וכתבו:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

“נראה דאין לקבוע בזה כללים קבועים אלא בכל מקרה יש לדון לפי מידת הצער שגרם לה הבעל, ובמידת התגובה שהגיבה על זה האשה”.

כלומר, בבואנו לבחון מה הסיבה שגרמה לאשה להתנהג באופן כה אגרסיבי כלפי בעלה, גם אם היתה סיבה שגרמה להתנהגותה של האשה, צריך שתהיה מידתיות בין הסיבה לתוצאה. אולם אם קיים פער בלתי הגיוני בין הסיבה שגרמה להתנהגותה של האשה לתוצאה, כמו שהובא בפד"ר הנ"ל מקרה שהבעל גרם צער גדול לאשה, והיא כנקמה לקחה חומצה ושפכה עליו וגרמה לו לעיוורון, כמובן שיש חוסר מידתיות קיצוני ולא ניתן לייחס למעשה שכזה הסבר המצדיק מעשה כה חמור, ובוודאי שאשה זו תיחשב כעוברת על דת.

לאור דברים אלו, יש להוסיף נדבך יסודי לקביעתנו שאשה המייצרת תלונת סרק כנגד בעלה מוגדרת כאשה העוברת על דת, והוא: ביה"ד לא יוכל לקבוע קטגורית שהאשה מוגדרת כעוברת על דת כבר מעצם הגשת תלונת שווא למשטרה.

ראשית חובה על בית הדין לבחון את הרקע והסיבות שהביאו את האשה להגשת התלונה, כגון האם בעלה גרם לה צער רב שהביא את האשה לאיבוד שליטה עצמית, ומתוך כך הזמינה משטרה על סמך תלונה שקרית בכדי להעניש את בעלה. בנידון שכזה לא יהיה ניתן להחיל על האשה דין עוברת על דת. יחד עם זאת, גם לאחר שהאשה הגישה למשטרה תלונה שקרית כנגד בעלה מתוך כעס וקטטה, מדובר בהליך שמתפתח בשלבים והוא ניתן לעצירה אם ע"י הגשת בקשה לביטול התלונה, או לפחות לעצור את ההליך ולא להרחיבו בהגשת בקשה לצו הגנה. לכן גם השלבים הבאים לאחר הגשת התלונה יכולים להוות מבחן האם מעשיה של האשה מוגדרים כמעשה אשה העוברת על דת, שזה בבחינת 'סוף מעשה במחשבה' למרות שתחילתו ללא מחשבה.

עתה נחזור לשאלה שבה התחלנו קטע זה. האם ניתן ללמוד מהלכה זו של אשה שגזמה לבעלה וכו', למקרה שאשה רק מאיימת על בעלה שתזמין משטרה. כידוע בלא מעט מקרים עצם העלאת האפשרות לערב משטרה, הדבר עלול לגרום למתח נפשי ומנוסה אצל בן הזוג המאויים.

תשובה לשאלה זו ניתן לשמוע מדברי שו"ת "נודע ביהודה" (אבן העזר מהדורא תניינא סימן פ"ט, הובא בפתחי תשובה בסימן קט"ו סעיף קטן י"ז) וכך הוא כותב:

“ומה ששאל שהאיש טען, שאשתו הוציאה עליו קול, שמזנה עם זכרים במשכב זכור, ומחמת זה טוען שהפסידה כתובתה ... ורוצה לדמות למה שהובא בהגהות מיימוניות בפרק כ"ד מהלכות אישות ... וכן פסק הרמ"א בסימן קט"ו, שהיא נקראת עוברת על דת. אין הנידון דומה, כי שם הביאה רוצח לגזם, וכן הרמ"א כותב שרוצה לשכור כותים להורגו, אבל זו, אף אם אמרה על בעלה שעובר עבירה זו, לא אמרה שרצונה להביאו במשפט הערכאות על זה, לגרום להורגו...”.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המתבאר מדברי הנודע ביהודה שהבין את לשון הרמ"א באופן דווקני, כלומר, דווקא באשה המאיימת ברצח נקראת עוברת על דת, אבל אשה המכפישה את בעלה ומפרסמת בציבור שהוא מזנה במשכב זכור, אין היא נקראת עוברת על דת, כל עוד היא לא הולכת ומלשינה לערכאות, היות ואין בדבריה איום או חשש להריגתו של הבעל.

אין ספק שהבנתו זו של הנודע ביהודה היא מחודשת, שהרי מקור דברי הרמ"א בדין אשה שמגזמת לבעלה הוא מדברי הגהות מימוניות שלמד הלכה זו מדין אשה המקללת את בעלה.

באשה המקללת את בעלה אין שום אלמנט של חשש הריגה, וכפי שהסברנו לעיל הרעיון בדין אשה המקללת יולדיו בפניו שהיא נקראת עוברת על דת, מחמת הפגיעה הקשה בבעל שפוגעת גם בחיים המשותפים שביניהם.

אם כן אשה המשמיצה את בעלה בפני אנשים ומטיחה בו שהוא עושה מעשים מגונים, האם זה גרע מאשה המקללת את בעלה לענין שתיקרא האשה עוברת על דת?

כך שדברי הנודע ביהודה אינם פשוטים בהבנתם. (לדבריו השלכה נוספת שבהמשך נתעכב עליה). לעניות דעתי נראה, שאף לפי השקפתו של הנודע ביהודה, הקביעה שקבענו ביחס לאשה המגישה תלונות סרק נגד בעלה שחל עליה דין עוברת על דת מתיישבת היטב. לאור התיאור לעיל כיצד מתבצע ההליך המעשי של מעורבות המשטרה וכיצד מתפתח ההליך ומה הן השלכותיו, ניתן לקבוע בוודאות שכאשר מדובר בבעל שאין לו שום עבר פלילי, הליך זה הוא 'רצח אופי' של ממש שקשה מאד להתאושש ממנו, ומה לי חצי רציחה או רציחה שלימה. לא מתקבל על הדעת שאשה שבמעשיה מחסלת בפועל את אישיותו של בעלה, מעמדו ואף את עתידו במידה רבה, תהיה עדיפה לעניין דין עוברת על דת, על אשה שרק מאיימת ברצח.

כולנו כאמור יודעים עד כמה בעלים שנקיים מכל רבב פלילי מפחדים אפילו רק מאיום שהאשה מאיימת עליהם בהגשת תלונה למשטרה, ומעדיפים להימלט מהבית ולא להיקלע חלילה להליך של הגשת תלונה נגדם.

לפיכך הדבר ברור כפי שהוכחנו וקבענו שאשה המגישה תלונה שקרית למשטרה וטופלת אשמה על בעלה, היא עוברת על דת.

לעומת זאת במקרה והאשה רק מאיימת בהגשת תלונה, וכמו כן במקרה בו הבעל משתמט מתשלום מיסים לרשויות המס באמצעות העלמת רווחיו במסגרת עסקיו, והלכה האשה ודיווחה לרשויות המס שבעלה מעלים מס, במקרים אלו האשה לא תיחשב כעוברת על דת, מפני שבמקרים אלו אין כל פגיעה ממשית, גופנית או נפשית, מעבר לפגיעה כספית שאינה מהווה סיבה להכליל את האשה בדין עוברת על דת.

מורדת:

מצינו הלכה נוספת המובאת ברמ"א (אבן העזר סימן קנ"ד סעיף ג'):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"וכן איש שרגיל לכעוס ולהוציא את אשתו מביתו תמיד כופין אותו להוציא, כי ע"י זה אינו זנה לפעמים ופורש ממנה בתשמיש יותר מעונתה, והוי כמורד ממזונות ותשמיש".

מקור דבריו של הרמ"א הם מתשובת הרשב"א (חלק א' סימן תרצ"ג). סברתו של הרשב"א שכאשר הבעל מרחיק את אשתו מהבית כופין אותו להוציאה מתבססת על ב' עניינים:
(א) חובת הבעל לזון את אשתו, וע"י שמרחיקה אין לה מזונות.
(ב) חובת הבעל בעונת אשתו, וע"י הרחקה הוא מורד מתשמיש.

בדבריו של הרשב"א שם מבואר שסיבת המרידה מתשמיש היא הסיבה העיקרית בכפיית הבעל לגרש את אשתו. כאשר הבעל מונע מזונות ניתן לכפות את הבעל לזון, ולא דווקא לגרשה, כפי שסובר שמואל בשלהי פרק המדיר במסכת כתובות. ואילו בעל המונע מאשתו תשמיש, אין דרך אחרת רק לכפותו לגרשה, ודינו כמורד לכולי עלמא, וכלשון הרשב"א שם:

"ועוד דכל שמשלחה מביתו הרי הוא כמורד מתשמיש ואם רצתה מוסיף לה ג' דינרים בשבת... ואם רוצה יוציא ויתן כתובה, כל שפירש ממנה מתוך הכעס יותר מן הזמנים שנאמרו בפרק אף על פי... ועיקר נישואין על דעת כן".

על דברי הרמ"א הנ"ל כותב הפתחי תשובה (סעיף קטן ח' בשם ספר גבורת אנשים), שאין להורות כן הלכה למעשה לכפות את הבעל לגרש את אשתו, היות ויש כאן חשש גט מעושה. כמובן שבמקרה דנן שהאשה היא זו שמרחיקה את הבעל מביתו, באמצעות המשטרה ע"י הגשת תלונות שווא, לא קיים החשש של גט מעושה אם כופין את האשה לקבל גט, ובפרט שהמדובר כאן בבני זוג מבני עדות המזרח שאין לגביהם אפילו חרם דרבינו גרשום.
ובפד"ר חלק ט' עמוד 208 כתבו:

"נוסף על מה שכתבנו עד כה לגופו של הערעור מכיוון שהיא גרשה אותו מביתו פעמים אחדות כפי המבואר בתיק עפ"י עדים והודאתה לא עדיפה ממה שמבואר באבן העזר סימן קנ"ד סעיף ג' ברמ"א וכן האיש שרגיל לכעוס ולהוציא את אשתו מביתו תמיד כופין אותו להוציא... והוי כמורד ממזונות ותשמיש. משמע בכי האי גוונא גם בלי התראה כופין אותו להוציא. מכיון שלאחר מכן באיש המכה את אשתו אם רגיל בכך מפורש ברמ"א, שצריך התראה ולפני כן ברגיל לכעוס ולהוציא אינו מחלק בזה, שמע מינה שגם בלי התראה דינו כמורד. כל שכן באשה שרגילה לגרש את בעלה מביתו בכח ומונעת ממנו תשמיש בודאי שכופין אותה לקבל גיטה ואין שם משום חרם דרבינו גרשום, משום שדינה כמורדת גם בלי התראה, ואינה יכולה לחזור בה לאחור שרגילה בכך".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המתבאר מהאמור, שאשה הגורמת להרחקתו של הבעל מהבית (כמובן ללא סיבה המצדיקה זאת), דינה כמורדת, מפני שע"י הרחקתו היא מונעת מבעלה יחסי אישות.

[ציטטנו חלק מהדברים בפד"ר הנ"ל וכדאי להוסיף את המשך הדברים שם שמקביל במידה רבה למקרה הנדון בפנינו:

"נוסף על כך אף פעם לא הלכה אליו לפייסו ולבקשו לחזור אליה פרט לטענותיה בבי"ד שנתבררו לנו שגם כעת אין כוונותיה לשלום בית ממש, כי אם להתנקם בו לקנטרו בלבד".

דברים אלו הולמים מאוד את תביעת שלום הבית של האשה במקרה שלנו}.

מוציאה שם על בעלה:

בגמרא מסכת כתובות (דף ע"ב, א) מובא:

"וכן היא שנדרה שלא תשאל ולא תשאל נפה וכברה ורחיים ותנור, ושלא תארוג בגדים נאים לבניו תצא שלא בכתובה, מפני שמשיאתו שם רע בשכניו".

פירוש, אשה שאסרה על עצמה בנדר שלא תשאל כלי בית לאחרים או שלא לשאול כלי בית מאחרים, או שאסרה על עצמה בנדר שהיא לא תלביש את ילדי בעלה (שהם גם ילדיה, כמובן) בגדים נאים, הדין הוא שהבעל יכול לגרשה ומפסידה כתובתה. הסיבה לכך, מפני שמשיאתו שם רע בשכניו. ההסבר לכך הוא שכל הרוואה יאמר שהסיבה שאין האשה מוכנה להשאיל כליה לבקשת שכניה, או שילדיה מוזנחים בלבושם, היא קמצנותו של בעלה. הוא זה שאינו מניח לה להשאיל את כלי הבית והוא שמונע ממנה כסף לקנות בגדים עבור הילדים. נמצא שבמעשיה היא מוציאה שם רע על בעלה, לכן מפסידה כתובתה.

דין זה נפסק להלכה בשולחן ערוך (אבן העזר סימן ע"ד סעיף ג). המתבאר מהלכה זו, שאם מעשיה של האשה גורמים נזק לשמו הטוב של הבעל ובפרט כאשר זה חלק מהמטרה, זו עילה לחייב את האשה בגירושין (הוא הדין להיפך אם מעשיו של הבעל גורמים שם רע לאשה חייב הבעל לגרשה).

[אמנם לעיל הבאנו תשובת הנודע ביהודה על מקרה שהאשה מפיצה ברבים שבעלה מזנה עם זכרים, והנדרון שם רק מההיבט של דין אשה עוברת על דת כמו דין גזמה על בעלה להורגו, וקובע הנודע ביהודה שאין זה דומה לדין גזמה ולכן אינה מפסידה כתובתה. תמוה מדוע התעלם הנודע ביהודה מכך שקיים היבט נוסף להפסיד את האשה מכתובתה מחמת שמכפישה את בעלה ברבים והרי היא מוציאה שם רע על בעלה. יעויין בשו"ת מהר"ח אור זרוע סימן רכ"ח שהביא מקרה דומה, אלא ששם המקרה היה הפוך שהבעל הוציא שם רע על אשתו שהיא זינתה טרם נישואיה עמו, והתברר שלא היו דברים מעולם, ודין שם לחייב את הבעל לגרש את אשתו משום שהוציא עליה שם רע].

לענייננו, כבר הארכנו לעיל ואין צורך לחזור על הדברים, איזו פגיעה קשה נגרמת לשמו הטוב של איש שנעצר ומורחק מביתו ע"י המשטרה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לפיכך כאשר האשה גורמת לבעלה להיות מושמץ בפי הבריות ללא הצדקה, להרחיקו כאחד העבריינים, זו עילה לחייב את האשה בגט.

אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת:

בהמשך להלכה זו של הוצאת שם רע של אחד מבני הזוג על השני, מסיק הרשב"א וקובע על פי זה הלכה נוספת. כך כותב הרשב"א בתשובותיו חלק ז' סימן תע"ז:

"שאלה בעל המכה את אשתו בכל יום עד שהצריכה לצאת מביתו והלכה לבית אביה הודיענו מה דינו:

תשובה אין לבעל להכות את אשתו, דלחיים נתנה ולא לצער ואדרבה צריך לכבדה יותר מגופו ובית דין שואלין וחוקרין מי הוא הגורם, ואם הוא מכה אותה ומצערה שלא בדין והיא בורחת הדין עמה, שאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת. זכר לדבר הגר... ומכל מקום אם הדבר מסופק לבי"ד מי הגורם או אפילו הגיעו לדבר ברור איני רואה שיהיו בי"ד יכולין להשביעו שלא לעשות כן, אלא גוערין בו ומיסרין אותו ומוסרין אותו ומודיעין אותו... שהוא חייב להוציא וליתן כתובה שאפילו על שאר הדברים שאין לה כל כך צער כגון שמדירה שלא תלך לבית אביה... או אפילו שלא תשאל נפה וכברה לחברותיה או שלא תשאל מהם הוא מוציא ויתן כתובה כל שכן במכה ופוצע ומצערה בגופה".

המתבאר מדברי תשובתו של הרשב"א שכאשר הבעל הופך את חיי האשה לחיי צער בלתי נסבלים מחייבים אותו לגרשה וליתן לה כתובתה.

כמקור לדבריו מתבסס הרשב"א על ההלכה הנ"ל של בעל המונע מאשתו להשאל את כלי הבית לחברותיה וע"כ הוא גורם לה שם רע בקרב חברותיה, הצער שנגרם לה עקב כך מהווה עילה לחייב את הבעל לגרש אותה. כל שכן כאשר מדובר בבעל אלים שהסבל הוא גם פיזי שמחייבין אותו לגרש את האשה, היות ואשה "ניתנה לחיים ולא לצער". ועל זה נאמר, כותב הרשב"א "אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת".

"אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת" הוא משל המופיע במספר מקומות בתלמוד. משל לבעל ואשתו שאינם יכולים לדור ביחד כשאחד צריך להיזהר בקביעות מהשני ממכשול או מקטטה. כלל זה משמש נימוק, לאי היתכנותם של נישואין שכאלה.

לפי זה, באשה הגורמת לבעלה בתדירות חיי צער בלתי נסבלים בוודאי שמחייבים את האשה להתגרש, וכאמור על זה נאמר "אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת", מפני שהבעל צריך להיות כל הזמן במתח שמא תפתח מצד האשה התפרצות או קטטה, ואז תזמן משטרה. באופן מיידי.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לסיום, לאחר כל האריכות ההלכתית, שומה עלינו להגדיר בתמציתיות את המצב המהותי של תיק זה כפי שעולה מכל הפירוט העובדתי שנכתב במבוא לפסק הדין.

כידוע, גם כשבני זוג רבים, צריך לדעת איך לריב!

במקרה דנן המריבות בין בני הזוג החלו זמן לא רב לאחר נישואיהם, ועם פתיחת הליך הגירושין הלכו והסלימו והפכו את הזוגיות לשדה קרב, תוך כדי שימוש בנשק קטלני בעיקר של צד אחד כלפי הצד השני, במלחמה ממושכת שכזו יוצאים הצדדים עם נכות נפשית מאוד קשה, ובתוך שדה הקטל הזה רוצים הצדדים הלוחמים שיצמחו הזרעים המשותפים להם, שהם כמובן הילדים. כאשר זו הקרקע שעליה צומחים הזרעים, עלולים חלילה לצמוח זרעי פורענות שיבואו לידי ביטוי בהמשך התפתחותם, אלא שלהט הלחימה לא מאפשר מקום לחשיבה על אותם זרעים אומללים שנקלעו שלא באשמתם לשדה הקטל של הצדדים.

חובה על ביה"ד להפסיק את יצר ההרס הקיים במקרה זה, גם אם הוא כבר נהפך לאידיאולוגיה, ובעיקר בגלל הילדים שמתפוררים בתוך.

לאור האמור פוסק ביה"ד כדלהלן:

- א. הצדדים חייבים להתגרש.
- ב. תביעת שלום הבית של האשה נדחית.
- ג. אין תיק לתביעת כתובה.
- ד. ביה"ד קובע מועד לסידור גט ליום ג' ניסן תשע"ו (11/4/16) בשעה 9:00.
- ה. ביום 7/2/2016 ניתנה הודעת אגף הרווחה שע"י עיריית [ח'] בדבר הפסקת הליך תיאום הורי, עקב הליכים משפטיים שמתנהלים במקביל. עם מתן פסק דין זה ניתן להמשיך את ההליך בין ההורים.
- ו. לאור האמור בסעיף ה' מבוקש משירותי הרווחה להודיע לביה"ד על המשך התהליך.
- ז. במקביל לאמור בסעיפים ה' ו', מבוקש משירותי הרווחה להמציא תסקיר משלים בתוך 90 יום.
- ח. החלטת ביה"ד מתאריך 31/7/14 להשבת המיטלטלין שנלקחו ע"י האשה בתוקף עד להחזרת המצב לקדמותו.
- ט. ביה"ד ייתן החלטה משלימה נוספת בדבר חלוקת המיטלטלין.
- י. על הצדדים וב"כ להודיע בהקדם לביה"ד היכן עומד ההליך האקטוארי.

הרב אברהם מייזלס-דיין

מצטרפים למסקנות

הרב רפאל י. בן שמעון

הרב שלמה שפירא-אב"ד

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נפסק כאמור בדבריו של הרב אברהם מייזלס.

ניתן ביום י"ט באדר ב' התשע"ו (29/3/2016)

הרב שלמה שפירא - אב"ד הרב אברהם מייזלס הרב רפאל י. בן שמעון

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה